

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Матеріали

**55-ї науково-методичної конференції
викладачів і аспірантів**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**21 – 22 лютого 2024 року
м. Полтава**

УДК 378 (083.97)

A 43

Редакційна колегія:

Дорошенко Андрій, начальник навчального відділу, к.е.н., доцент

Бурлака Олена, методист навчального відділу

Браславець Тетяна, керівник виробничої практики навчального відділу

Ком'ютерний набір – автори тез

Комп'ютерна верстка – Цись Карина

Відповідальність за правильність наведених статистичних даних, фактів та посилань на інформаційні джерела несуть автори тез

Актуальні питання забезпечення якості вищої освіти : матеріали 55-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів. Полтава : ПДАУ, 2024. 250 с.

Технології праймування при вирощуванні насінневих посівів кукурудзи Сахно Тамара, Галаган Олександр, Гордієнко Микола.....	48
Фактори впливу на інноваційний розвиток вищого навчального закладу. Напрямки подальшого розвитку Петраш Олександр, Рожко Ілона, Пастрома Людмила.....	50
Формування термінологічного апарату як важливий методичний складник підготовки з курсу Агрофармакологія Онішко Валентина, Нечипоренко Наталія, Поспелова Ганна.....	52
Якісна підготовка докторів філософії за спеціальністю 201 Агрономія на основі колективної науково-інноваційної діяльності Кулик Максим, Рожко Ілона	56
Шляхи підвищення навчальної мотивації студентів у сучасних умовах Коваленко Нінель.....	60

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальні питання забезпечення якості наукових досліджень здобувачів вищої освіти в контексті використання штучного інтелекту Гладкий Сергій, Купчення Лідія, Коломієць Павло.....	63
Актуальні проблеми розвитку юридичної освіти в умовах воєнного стану Липій Євгенія, Махмудов Ханлар.....	64
Викладання навчальних дисциплін спеціальності 051 Економіка в дистанційному форматі Макаренко Петро, Поночовна Олена.....	67
Використання інноваційних технологій у навчанні для покращення якості освіти майбутніх фахівців Пономаренко Вікторія, Ісаєнко Володимир, Кочерга Тетяна.....	68
Використання інформаційно-комунікаційних технологій електронного навчання у вищій освіті Панасенко Наталія.....	70
Використання кейс-методу як способу навчання в закладах вищої освіти Калініченко Олександр, Лесюк Владислав.....	71
Вплив штучного інтелекту на розвиток сучасної освіти Копішинська Олена, Слюсарь Ігор, Уткін Юрій.....	74
Впровадження сучасної системи підготовки кадрів «Освіта впродовж життя» Шульга Людмила, Яровий Володимир.....	76
Врахування штучного та соціального інтелекту при підготовці освітніх курсів Лядський Ігор.....	77
Дотримання принципів академічної доброчесності в орієнтирах підвищення якості освітніх послуг закладів вищої освіти Миколенко Інна.....	79
Застосування технологій віртуальної та доповненої реальності в сучасному освітньому процесі Федорченко Марк, Слюсарь Ігор, Копішинська Олена.....	81
Значення внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах Бойко Людмила, Орошан Тетяна, Пшенична Юлія.....	83
Інноваційна педагогічна діяльність у закладах вищої освіти Прус Володимир.....	85
Кейс-метод у навчальному процесі Олійник Аліна, Кривчун Ростислав, Гончаренко Аліна.....	87
Креативне навчання у вищій школі – вимога сьогодення Сазонова Тетяна, Дячков Дмитро, Потапюк Ірина.....	89
Мотивація до навчання як важлива складова у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців та їх конкурентоспроможності Вовк Микола, Большакова Євгенія.....	92

співпраці у різних її проявах. Активніше вносити зміни в педагогічні методики та впроваджувати інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти для вирішення окресленого нами вище питання (нераціонального використання ресурсів).

З оптимізмом дивимось у майбутнє та робимо невідкладні дії!

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липн. 2002 р. № 40-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. Защепкіна Н. М., Дорожинська Г. В. Організація науково-інноваційної діяльності : навч. посіб. Електронне мережне навчальне видання. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 84 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50210/1/Orhanizatsiia_naukovoinnovatsiinoi_diialnosti_2022.pdf.
3. Ткаченко В. П. Інноваційна діяльність у закладах освіти. *Інвестиції: практика та досвід. Економічна наука*. 2018. № 10. С. 44 – 46.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26 лист. 2015 р. № 848-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
5. Перга Т. Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: *монографія* . Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 288 с.

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕТОДИЧНИЙ СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ З КУРСУ АГРОФАРМАКОЛОГІЯ

Оніпко Валентина, д. пед. н., професор,
Нечипоренко Наталія, к. с.-г. н.,
Поспелова Ганна, к. с.-г. н., доцент

Здатність демонструвати знання і розуміння когнітивної складової професійної підготовки в обсязі, необхідному для професійної діяльності у галузі сільськогосподарського виробництва передбачає засвоєння обов'язкового освітнього компоненту Агрофармакологія, що дозволяє сформуванню у здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня знання та уявлення про сучасні хімічні засоби захисту рослин від шкідливих організмів, правила їх застосування щодо рослин, людини, корисних тварин та навколишнього середовища, сприяє пошуку найбільш раціональних та безпечних способів застосування пестицидів в господарствах різних форм власності, розвитку у здобувачів освіти фахової термінології, яка б сприяла опануванню дисциплін професійної підготовки та виробленню первинних професійних умінь [4].

Дисципліна Агрофармакологія є основною для підготовки агрономів і завершує весь цикл захисту рослин [6]. Розкриває зміст питань: агрофармакологія як ланка в інтегрованих системах захисту рослин, що забезпечує одержання екологічно чистої сільськогосподарської продукції та не створює забруднення навколишнього природного середовища.; значення захисту рослин у реалізації завдань із впровадження інтенсивних технологій, підвищення врожайності культур, забезпечення стабільності сільськогосподарського

виробництва та зниження втрат вирощеного врожаю; досягнення хімічного захисту рослин в Україні та інших країнах [3]. У зв'язку з цим принципово змінюються підходи до оцінки агрономічної токсикології та резистентності шкідливих організмів до пестицидів і шляхи її запобігання, санітарно-гігієнічних основ прийомів захисту, вимог до обґрунтування систем захисних заходів стосовно конкретної технології вирощування сільськогосподарської культури.

Особливе практико-зорієнтоване місце у курсі відводиться розгляду питань стосовно хімічних засобів захисту рослин від шкідників (інсектицидів, акарицидів, родентицидів, фумігантів); хімічних засобів захисту рослин від хвороб (фунгіцидів); препаратами для допосівного обробітку посівного і садивного матеріалу (фунгіцидним, інсектицидним та комбінованим протруйникам); хімічними засобами боротьби з бур'янами (гербіцидами) та комплексному застосуванню пестицидів.

При величезному асортименті хімічних препаратів вітчизняного та іноземного походження, що випускаються, велике значення має їх термінологія, класифікація. При вивченні курсу студентам необхідно запам'ятати спеціальну термінологію. Так, знання назв та діючої речовини препаратів, об'єднання пестицидів за подібними ознаками полегшує їх вибір для застосування, покращує та прискорює процеси вивчення, дає можливість швидко орієнтуватися у їх асортименті.

Робота з термінами та поняттями є важливою методичним складником підготовки з курсу Агрофармакологія та має вестись безперервно на всіх формах навчання здобувачів. Саме термінологічна робота є основою формування термінологічного апарату аграрної спеціальності та інших професійно-комунікативних компетентностей. Так, наприклад, нами застосовуються наступні методичні прийоми:

–прийом промовляння, під час пояснення вводити термін (агрофармакологія, захист рослин), записувати його на дошці або виводити на екран у мультимедійній презентації, а студентам пропонується зафіксувати його в зошитах, дається усне чи письмове пояснення терміну (для цього студентам пропонується завести спеціальний зошит-словник) кілька разів вголос дозволяє тренуватися у правильному його вимові, що доцільно робити це за знайомства з термінами іноземного походження;

–прийом виявлення семантики та етимології слова особливо важливий щодо терміну іноземного походження, з'ясувавши походження терміну, необхідно співвідносити його смислове значення з перекладом українською мовою, наприклад, при самостійному аналізі термінів фуміганти (від лат. *Fumigantis* — окурюючий, димлячий), хімічні речовини, які використовуються у газо- чи димоподібному стані для знищення шкідників і збудників хвороб способом фумігації та фумігація (від лат. *fumigatio* — обкурювання) – спосіб захисту під шкідників і збудників хвороб грибного та бактеріального походження і шкідників, що живуть потайки, який ґрунтується на використанні отруйної (токсичної) пари, газу, диму, аерозолу, що виділяються спеціальними речовинами, фумігантами, здобувачі визначають, що це складні слова, які з уже відомих їм латинських слів, студенти самостійно зіставляють поняття з

термінами, що позитивно позначається на запам'ятовуванні як термінів, а й поняття, що регламентує аналітико-синтетичний прийом термінологічної роботи;

–у ході вивчення нового матеріалу чи інших етапах у системі занять одні й самі терміни використовувалися у різних освітніх ситуаціях: вимовлялися викладачем, записувалися, застосовувалися під час практичних робіт, для постановки проблемних питань, озвучувалися студентами самостійно. Даний прийом можна використовувати під час роботи з термінами іноземного походження, що складаються з двох або більше слів, наприклад, для постановки проблемних питань та ситуацій на практичних заняттях, наприклад, здобувачам даються поняття «інсектициди», «акарициди», «фунгіциди», «гербіциди» та ін. та роз'яснюються терміни «циди» (від лат. caedo – вбиваю) у складних словах відповідає поняттю «знищувачі» та перша половина слів «інсекта» лат. *Insécta*), «акари» від др.-грец. ἄκαρι – кліщ, від латинських слів «fungus» – гриб, лат. *herba* – трава. Після обговорення та освоєння термінів викладач пропонує охарактеризувати препарати за схемою: хімічний склад і будова, фізичні і хімічні властивості діючої речовини і препаративної форми, стійкість у біологічних середовищах, метаболізм та активність метаболітів, пестицидні властивості, ефективність контролю за шкідливими організмами, дія на шкідливі та корисні організми, теплокровних тварин та людину, механізм їхньої дії, вплив на навколишнє середовище, форми препаратів, способи і особливості застосування у сільському господарстві, регламенти застосування, спираючись на терміни.

–ефективним прийомом роботи з термінами на етапі закріплення знань здобувачів є складання кластерів, графічних прийомів систематизації матеріалу із сенсових одиниць тексту, так у блоках розташовується коротка інформація, стрілками позначаються причинно-наслідкові зв'язки.

Наприклад, кластер (гроно), передбачає виділення смислових одиниць тексту та його графічне оформлення у вигляді грона: виділити головну смислову одиницю як ключового слова чи словосполучення (Хімічні засоби боротьби з бур'янами (гербіциди) та комплексне застосування пестицидів); виділення пов'язаних з ключовим словом смислові одиниці (класифікація хімічних засобів захисту від бур'янів, особливості дії гербіцидів на рослини та причини їх вибірковості, хімічні групи гербіцидів, контактні та системні гербіциди); конкретизація категорії думками та фактами, що містяться в інформації, що освоюється;

– порівняльні таблиці допомагають систематизувати інформацію, проводити паралелі між явищами, подіями чи фактами.

Характеристика пестицидів

№ п/п	Назва пестициду	Препаративна форма	Діюча речовина	Спосіб проникнення та характер дії	Клас (група)	Об'єкт застосування	Механізм дії

Необхідно забезпечити наявність змісту під час усіх типів вправ. У основі категорії змісту лежать реальні потреби здобувачів, їх інтереси, зумовлені

реальним чи можливим контекстом діяльності [3]. Термінологія як засіб навчання фаху спеціальності в умовах розвитку сучасних інформаційних технологій набуває статусу засобу управління знаннями [1]. Терміни як відображення понять певної спеціальності забезпечують інформаційне порозуміння та професійну комунікацію майбутніх агрономів на міжнародному рівні [5]. Важливими умовами, що визначають якість навчання здобувачів, є: правильне поєднання обсягу аудиторної та самостійної роботи; правильна методична організація роботи; постійний контроль за виконанням завдань. Розвиток загальних освітніх умінь щодо термінології передбачає як роботу з функціонально пов'язаними текстами, також уміння здобувачів використовувати довідкову літературу, електронні ресурси та словники. Практика показує, що більшість майбутніх агрономів із тих чи інших причин не вміє самостійно працювати ні з навчальними матеріалами, ні з довідковою літературою, ні з енциклопедичними та термінологічними словниками. При вивченні термінології виникають труднощі семантичного характеру, тому при навчанні спеціальної лексики на заняттях з іноземної, української мови слід дотримуватися принципу мотивації та дотримуватися поетапності формування термінологічної лексичної бази. У студентів-аграріїв має бути чітке уявлення про професійну лексику, що вивчається, як про певну систему. Опис тієї чи іншої галузі знань як системи передбачає, насамперед, дослідження сукупності термінів її складників, вивчення відносин та зв'язків між ними.

Список використаних джерел:

1. Безгодова Н. Співвідношення понять термінологія – професіоналізм – номенклатура. *Вісник Львівського університету. Серія Філологія*. 2004. Вип. 34. Ч. I. С. 458 – 463.
2. Інтегрований захист рослин [Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Поспелова Г. Д., Горб О. О. та ін.]; вид. 2-ге, доп. та перероб.; за ред. В. М. Писаренка. Полтава : ФОП Смірнов А. Л., 2020. 245 с.
3. Оніпко В. В., Ласло О. О., Калашник О. П. Формування у майбутніх агрономів понятійно-термінологічного апарату при вивченні освітнього компоненту ґрунтознавство. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти* : матеріали всеукр. науково-практ. інтернет-конф., (м. Полтава, 24-25 трав. 2023 р). Полтава : ПДАУ, 2023. С. 150 – 153.
4. Поспелова Г. Д. Робоча програма навчальної дисципліни «Агрофармакологія» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія. Полтава. : ПДАУ. 2023. 14 с.
5. Садовнікова Г. В. Співвідношення категорій концепт, поняття і значення у когнітивному термінознавстві. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*. 2014. Т. 17. № 1. С. 156 – 164.
6. Туренко В. П., Білик М. О., Мартиненко В. І. Агрофармакологія : підручник; за ред. доктора с.-г. наук, проф. В. П. Туренка, ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Харків : Майдан, 2020. 399 с.